

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλης, Προτρεπτικός [Πρός Θεμισώνα], αποσπ. 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαί τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνῃ ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνῃς φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5).

1. Όσα διαθέτουμε για τη ζωή μας, όπως π.χ. το σώμα μας, ενέχουν κινδύνους γι' αυτήν.
2. Η καλή ή κακή χρήση όσων διαθέτουμε για τη ζωή μας εξαρτάται από τις επιθυμίες μας.
3. Υπάρχουν διαφορετικά είδη γνώσεων: άλλες γνώσεις μάς προσφέρουν τα ωφέλιμα στη ζωή μας, και άλλες μας εξασφαλίζουν την καλή τους χρήση.
4. Αν θέλουμε να είμαστε καλοί πολίτες, πρέπει να φιλοσοφούμε.
5. Η φιλοσοφία, όπως και άλλες επιστήμες, είναι προικισμένη με τη συνολική θεώρηση του αγαθού.

Μονάδες 10

B1. «*ἡ φιλοσοφία δύναται ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν*»: Με ποιον τρόπο ο Άριστοτέλης συνδέει τη φιλοσοφία με τη φύση στο πλαίσιο της ανθρώπινης πράξης;

Μονάδες 10

B2.**ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Λουκιανός, Νεκρικοί Διάλογοι 231**

Ο διάλογος που ακολουθεί διεξάγεται ανάμεσα στον πορθμέα του Κάτω κόσμου, τον Χάρωνα, και τον κυνικό φιλόσοφο, Μένιππο από τα Γάδαρα (3^{ος} αι. π.Χ.), ο οποίος έζησε με βάση τα ιδεώδη της απλής ζωής σύμφωνα με τη φύση, της εγκράτειας και της άρνησης του πλούτου, της δόξας και της ομορφιάς. Ως συνέπεια του τρόπου με τον οποίο έζησε, ο Μένιππος δεν έχει ούτε καν τον οβολό που συνηθιζόταν να δίνεται ως αμοιβή στον Χάρωνα.

ΧΑΡΩΝ: Παλιοτόμαρο, πλήρωσέ μου τα ναύλα σου!

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Φώναζε όσο θέλεις, αν σ' αρέσει!

ΧΑΡΩΝ: Πλήρωσε, σου λέω, που σε πέρασα από τη λίμνη!

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Δεν μπορείς να πάρεις από όποιον δεν έχει. [...]

ΧΑΡΩΝ: Δεν ήξερες ότι έπρεπε να φέρεις τα ναύλα σου μαζί σου;

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Το ήξερα, αλλά δεν είχα. Κι ύστερα; Έπρεπε γι' αυτό να μην πεθάνω;

ΧΑΡΩΝ: Εσύ μόνο λοιπόν θα καυχιέσαι πως πέρασες τζάμπα;

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Καθόλου τζάμπα, φίλε μου. Και νερό από τη βάρκα έβγαλα, και κουπί τράβηξα και, στο κάτω κάτω, ήμουν ο μόνος από τους επιβάτες που δεν έκλαιγα! [...]

ΧΑΡΩΝ: Βρε Ερμή, από πού μας τον έφερες αυτόν τον σκύλο; Τι λόγια έλεγε στο ταξίδι! Κορόιδευε και περιγελούσε όλους τους επιβάτες, κι ήταν ο μόνος που τραγουδούσε όταν εκείνοι έκλαιγαν!

ΕΡΜΗΣ: Μα δεν ξέρεις, Χάρων, ποιον κουβάλησες με τη βάρκα σου; Έναν άνθρωπο αληθινά ελεύθερο. Αυτός δεν νοιάζεται για τίποτε. Είναι ο Μένιππος!

Μτφρ. Π. Μουλλάς

Αφού μελετήσετε το παραπάνω κείμενο, να συσχετίσετε την εικόνα του φιλοσόφου Μένιππου με τις προτροπές του Αριστοτέλη για τον φιλοσοφικό βίο στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Όταν ο Αριστοτέλης ήρθε στην Αθήνα για να σπουδάσει,	α. η Ακαδημία είχε αρχίσει να παρακμάζει.
	β. ο Πλάτων είχε αναθέσει τη διεύθυνση της Ακαδημίας στον Ηρακλείδη.

	γ. η Ακαδημία αποτελούσε σημείο συνάντησης σημαντικών λογίων της εποχής.
2. Η φιλοσοφική σχολή <i>Περίπατος</i> ιδρύθηκε από τον	α. Αριστοτέλη.
	β. Εύδοξο.
	γ. Θεόφραστο.
3. Ο Αριστοτέλης έφυγε για δεύτερη φορά από την Αθήνα,	α. επειδή αισθάνθηκε πως βρισκόταν σε κίνδυνο μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου.
	β. για να επιστρέψει στα Στάγειρα.
	γ. για να αναλάβει την αγωγή του Αλέξανδρου στη Μακεδονία.
4. Από τα μέρη της ψυχής κατά τον Αριστοτέλη το <i>ἐπιθυμητικόν</i> σχετίζεται με	α. τις αρετές που περιγράφουν τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
	β. τη διατροφή.
	γ. τη φρόνηση.
5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η πόλις	α. αποτελείται από όμοια στοιχεία.
	β. ως όλον αποτελείται από ανόμοια μεταξύ τους στοιχεία.
	γ. στοχεύει στην <i>εὐβουλία</i> .

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἀπεργάζεται	α. φροντίδα
2. θησόμεθα	β. επιθετικός
3. χρώμεναι	γ. φρενάρω
4. λόγῳ	δ. διάλογος
5. φρόνησιν	ε. κατάχρηση
	ζ. χρώμιο
	η. εργασία

Μονάδες 10